

GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
Wojskowej Służby Polek
ul. Miodorna 93, tel. 0048 59 65 22 186
zak@wp.pl; www.zawacka.pl
25 127; REGON 870502736
RS 00000 41692
90 1506 0000 0000 5002 02 44

es siostrenicy:
i na Konkolewska
ni,



Toruń
AK
++ Łęgowska Wanola

UK: 420/420 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Łępowiska Wanda.....

I-K-420/420 Pom.....

Torwin AK.....

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) — dotyczące relatora *k. 6 s. 1-7*

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora *k. 1 s. 1*

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 12*

VI. Fotografie *dwie ikonografii*

1/2. Dokumenty dotyczące
relatora:

1. List Joanny Bekowskiej, siostry
Wandy do komendanta obozu koncentr.
w Stutthofie, data napisania 23.03.1943,
kserokop. rękop. oryg. k. 1 s. 1-2
2. Dokumenty W. Łęgowskiej dotyczące
aresztowania i pobytu w obozie konc.
Stutthof, kserokop. oryg. w j. niemieckim. k. 4 s. 3-6
3. Pismo Museum Stutthof w Sztutowie
z 31.05.1976r. do Wandy Łęgowskiej
w sprawie jej aresztowania i pobytu
w Obozie Konc. Stutthof, napis, oryg. k. 1 s. 7

D.4. 13.11.15

16

Geisterfeld den 21. März 1943

Johanna v. Rekauski
Geisterfeld
Hr. Rippin
Post Ostrowitz

Kommandantur			
Konzentrationslager Stutthof			
Nr.:		23 MRZ. 1943	

An die
Kommandantur
des K.-Z.-Lagers
in Stutthof

bei Daurig

Betrifft: Veruch um Entlassung der
Frau Wanda Legawski

Meine Schwester Wanda Legawski, geboren
am 5 Juni 1898 in Lutschinin, Kr. Braub.
befindet sich seit dem 1. Dezember 1942
in dem dortigen K.-Z.-Lager aus mir
unbekannten Gründen.

Mein Ehemann ist infolge einer am
23. Februar 43 stattgefundenen Blinddarm-
operation teilweise gelähmt und außerdem
muss ich meine 73-jährige rheumatisierte
Mutter zu pflegen. Sowohl ich als auch
mein Mann sind eingedeutscht sind
mein einziger Bruder Marian Romerzwalow
ist bereits bei der deutschen Wehrmacht.
Da ich allein die ganze Hauswirtschaft
und Pflege meines Mannes, meiner Mutter

(1c)

2

und zweier Kinder im Alter von 1/2 u 2 1/2,
 bitte ich ergebenst, meine Schwester aus
 dem K.Z.-Lager entlassen zu wollen,
 damit sie durch Ihren Verdienst dazu
 beitragen kann meinem Haushalt aufrecht
 zu erhalten so lange mein Mann krank
 ist. Sie bekommt eine Landarbeit auf
 dem Gute, wo sie auch wenn mein Mann
 gesund wird weiter arbeiten kann.

Ich bitte höflichst mein Gesuch berücksich-
 tigen zu wollen und reiche mich mit

Heil Hitler
 Johanna v. Rekowski



Fotokopia niniejsza została sporządzona z doku-
 mentu przechowywanego w archiwum Muzeum
 Stutthof w Szutowie pod sygnaturą 4111-43061
 Szutowo, dn. 28. XI. 1995

DYREKTOR
 Grubel

**Kommandantur
des Konzentrationslagers Stutthof**

Politische Abteilung geb. Roszczyński

Familienname: Legowski
Vorname: Wanda
geb. am: 5.6.96 m: Lutschmin, Kr. Bromberg
Wohnort: Thorn
Straße: Bäckergasse 16
Beruf: Ehefrau
Religion: kath. Staatsangeh.: Polin
Ehefrau: Gatte: Tadeus Legowski
Mutter: Bronislawa Roz-
Kinder oder) czynalski, geb. Zajakala,
Verwandte:) Adr.: Gizenek, Kr. Rippin

①
Beschreibung

Größe:

Gestalt:

Gesicht:

Augen:

Nase:

Mund:

Ohren:

Zähne:

Haare:

Bart:

Sprache:

17445

Polizeihäftling

Krankheiten: keine

und

Gebrechen:

Besondere Kennzeichen: keine

Vorbeugungs-Schutzhaft angeordnet

am: durch Stapo Danzig

Grund: Unbekannt/Widerstandsbewegung/

Vorstrafen: keine

Bisherige Parteizugehörigkeit:

eingeliefert am: 1.12.1942

entlassen am: 11. AUG. 1943

Vfg.

vom:

nach:

Ich bin darauf hingewiesen, daß meine Bestrafung wegen intellektueller Urkundenfälschung erfolgt, wenn sich die vorstehenden Angaben über meine Person als falsch erweisen sollten.

Lichtbild

Wanda Legowski
(Unterschrift)

i. A. der Leiter der Politischen Abteilung

Druck: Befreiungsdruckerei XX, Danzig

Konz. Lager Stutthof
Kommandantur
Aktz.: Kl. Stu. 14k/5/24.3.43 Bu.

Stutthof, den 24. März 1943.

Betr.: Häftling Wanda Legowski, Häftl. Nr. 17 445

Bezug: Dort. Schr. v. 21. 3. 43.

Frau
Johanna v. Rekowski

Beisterfeld
Kr. Rippin

In Beantwortung Ihres Schreibens teilt die Lagerkommandantur Stutthof mit, daß eine Entlassung des obengenannten Häftlings von hier aus nicht vorgenommen werden kann. Es wird Ihnen anheimgestellt, sich in Ihrer Angelegenheit an die Einweisende Dienststelle „Geheime Staatspolizei Danzig“ zu wenden.

Der Lagerkommandant
i. A. M

den 11. 8. 1943.

Lagerarzt

Häftlings-Untersuchungsbogen

Häftling Nr. 17 445 Zuname Legowski Vorname Wanda
 geboren am 5. 6. 1896 zu Lülshamn
 Aufnahme-Gewicht 75 kg und Grösse 154 cm
 am 1. 12. 1942
 Alte Unfallfolgen keine
 Entlassungsgewicht 72 kg und Grösse 154 cm
 am 11. 8. 1943
 Lager-Unfallfolgen keine
 Übrige Entlassungs-Untersuchung o.B.

Ich bescheinige hiermit durch Unterschrift, dass ich mir im Konzentrationslager keine Krankheit zugezogen habe und stelle nach meiner Entlassung keinerlei Ansprüche.

Wanda Legowski
 (Häftling)

Zum Personalakt

Geboren am zu



Stapoleit Danzig
 III E 234/2525

Danzig, den 11. Aug. 1943

Entlassungsbescheinigung!

... Wanda Legowski ... wurde heute, am 11. Aug. 1943 ...
 aus dem KL Stutthof - Sonderabteilung - entlassen.

Im Auftrage:
 gez. L e y e r
 Kriminal-Kommissar

Konzentrationslager Stutthof

- Kommandantur -

Erklärung:

Ich ~~xxx~~/die Wanda L, e g o w s k i
geboren am: 5.6.96 in: Lutschmin, Krs. Bromberg
wohnhaft in: Thorn, Bäcker-gasse 16
erkläre hiermit folgendes:

1. Ich werde mich nie gegen den nationalsozialistischen Staat oder seine Einrichtungen, weder in Rede noch in Schrift wenden.
2. Sobald mir Handlungen gegen das jetzige Staatswesen, die NSDAP oder ihre Untergliederungen bekannt werden, verpflichte ich mich, dieses der Polizeibehörde sofort zu melden.
3. Ich habe mir im Konzentrationslager Stutthof weder eine Krankheit zugezogen, noch einen Unfall erlitten.
4. Es ist mir bekannt, daß ich über Einrichtungen des Konzentrationslagers nicht sprechen darf.
5. Die mir bei meiner Festnahme abgenommenen Gegenstände habe ich zurückerhalten.
6. Ersatzansprüche kann und werde ich nicht stellen.
7. Ein Zwang ist bei Abgabe dieser Erklärung nicht auf mich ausgeübt worden.
8. ~~Ich wurde aufgegebun, mich sofort nach meiner Entlassung~~

11. Aug. 1943

Stutthof, den.....

Legowski Wanda
.....
(Unterschrift.)

Entlassung - ~~Überführung~~ angeordnet durch: Stapo Danzig

420/P
7
Sztutowo dnia 31 maja 1976r

L.dz.2489/1598/76

Pani
Wanda ŁĘGOWSKA
ul. Paderewskiego 30
87 300 B E O D N I C A

Państwowe Muzeum Stutthof w Sztutowie stwierdza,
że w materiałach dokumentalnych tutejszego Archiwum są następu-
jące dane o niżej wymienionym więźniu b. obozu koncentracyjnego
w Stutthofie:

ŁĘGOWSKA Wanda ur. 5.6.1896r, aresztowana dnia 16.7.1942r do
KL Stutthof dostarczona w dniu 1.12.1942r przez Stapo Gdańsk.
W obozie oznaczona numerem 17 445 jako więzień polityczny.
Zwolniona z obozu dnia 11.8.1943r.

Innych danych o w/w Muzeum nie posiada.

PODSTAWA informacji: I-II-7 Księga ewidencyjna więźniów.
I-III-9073 Teczka akt personalnych.

/ka/

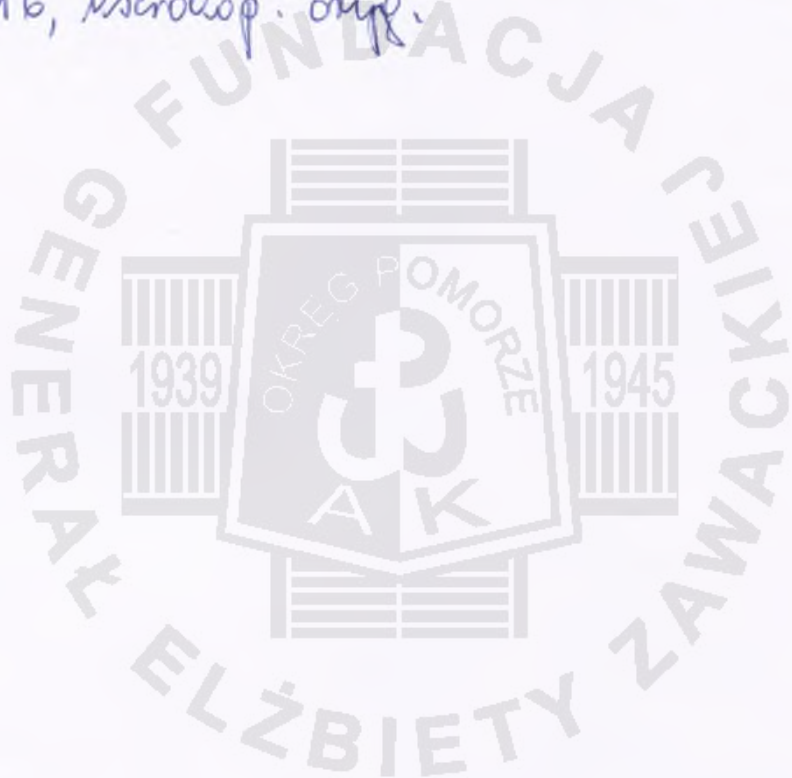


DYREKTOR
[Signature]
mgr Mirosław Gliński

Br. Karty Kombatanta 150313

III / 1. Materiały dotyczące rodziny
relatora: Łęgowskiej Wandy

1. J. Jassowski, biogram Tadeusza
K. Łęgowskiego, [w:] Słownik biogra-
ficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945,
Wyd. JAPAK, t. X, Toruń 1996, s. 2,
s. 115-116, kserokóp. oryg. k. 1 s. 1, 2



Łęgowski Tadeusz Kazimierz ps. Mikołaj, „Kazimierz” (1894–1943), kmdt Insp. ZWZ–AK Toruń.

Urodzony 12 VII 1894 r. w Feliksowie, gm. Wrocki, pow. Wąbrzeźno; syn Pawła i Julianny, właścicieli niewielkiego majątku ziemskiego. Był dziewiątym dzieckiem swoich rodziców. Gimnazjum ukończył w Wąbrzeźnie i wkrótce potem wobec wybuchu I wojny światowej został powołany do armii niemieckiej.

Jest prawdopodobne, że z uwagi na posiadanie matury i ziemiańskie pochodzenie uzyskał w tej armii stopień oficerski, gdyż ok. 1924 r. był w WP już porucznikiem rezerwy, co wskazuje na zweryfikowanie posiadanego poprzednio stopnia. Służbę wojskową pełnił w oddziałach łączności, skoro na ćwiczenia wojskowe wyjeżdżał do Zegrza k. Warszawy (gdzie mieściło się Centrum Wyszkożenia Wojsk Łączności). Jest prawdopodobne, że jeszcze przed 1939 r. uzyskał stopień kapitana rezerwy.

W okresie przedwojennym mieszkał w Toruniu przy ul. Prostej 18 i prowadził hurtownię artykułów kolonialnych. Był człowiekiem zamożnym, znanym w środowisku kupieckim. Należał do Stronnictwa Narodowego. Prowadził dość ożywione życie towarzyskie stykając się z oficerami garnizonu toruńskiego i ich rodzinami.

Wziął udział w kampanii wrześniowej, a po powrocie do Torunia, wobec składanych na niego donosów, że jest ukrywającym się oficerem polskim, wyjechał do Steklina k. Lipna, gdzie w majątku rolnym pracował jako księgowy. Do Torunia dojeżdżał okresowo, zatrzymując się nadal w swoim mieszkaniu przy ul. Prostej 18. Prawdopodobnie już w 1939 r. należał do tajnej organizacji dywersyjnej „Grunwald” współpracując z Adamem Przybyłą, członkiem „Grunwaldu”.

W kwietniu 1940 r. został zwerbowany do ZWZ, prawdopodobnie przez Wacława Ciesielskiego. Zaprzysiężony przez Józefa Chylińskiego, szefa Sztabu KO ZWZ, który mianował go kmdtem Insp. Toruń. Wiadomo, że w okresie swojej działalności w konspiracji rozbudowywał na szczeblu Insp. działy łączności i służby zdrowia.

Przez Halinę Strzelecką Łęgowski zwerbował do konspiracji dr. Pawła Chojnackiego i dr Zofię Kordylewską ze szpitala miejskiego w Toruniu, tworząc Wydział Zdrowia Inspektoratu. Materiały sanitarne uzyskał ino od mgr Jadwigi Kryszczyńskiej, która pracowała w aptece niemieckiej. W 1942 r. zaprzysiężył Marię Cauty-Bury ps. „Marta”, „Szarotka” z wywiadu kolejowego Insp. Toruń i Halinę Krzeszowską ps. „Ludmiła”, „Zofia” wówczas referentkę WSK Kmdy Garn. Toruń. (Potwierdzają to ich relacje).

Został aresztowany 10 VII 1942 r. w miejscu swojej pracy w Steklinie. (Wcześniej, 2 VII 1942 r., została aresztowana Halina Strzelecka, dr Paweł Chojnacki i inni członkowie Sztabu Insp. Toruń. Dnia 16 VII 1942 r. aresztowana została również żona, Wanda Łęgowska. Wszyscy aresztowani zostali przewiezieni do Starogardu Gd., a następnie do Gdańska, co wskazuje na związek ich aresztowań z zeznaniami ludzi aresztowanych w leśniczówce Długie k. Starogardu w czerwcu 1942 r.). Po brutalnym śledztwie w Starogardzie i Gdańsku został osadzony w Stutthofie, gdzie otrzymał nr ewidencyjny 17457. Zmarł 12 II 1943 r. Żona Wanda,

również przewieziona do więzienia w Starogardzie i potem osadzona w Stutthofie, została zwolniona z obozu w sierpniu 1943 r.

Ożeniony z Wandą Rozczynalską (ur. w 1896 r.). Małżeństwo było bezdzietne.

AP AK, T.: Cauty-Bury M., Krzeszowska H., Łęgowska W. (rel., pismo z dn. 14 I 1949 r. do MRN w Toruniu oraz listy siostrzenicy Konkolewskiej J. i szwagierki Rekowski J.), Łęgowski T. K.; C i e c h a n o w s k i K., *Ruch oporu...* (tu mylnie „Łęgowski”).

*Słow. biograf. konsp. pomorskiej 1939-1945.
Toruń 1996, e.2, s. 115*

Tadeusz Jaszowski

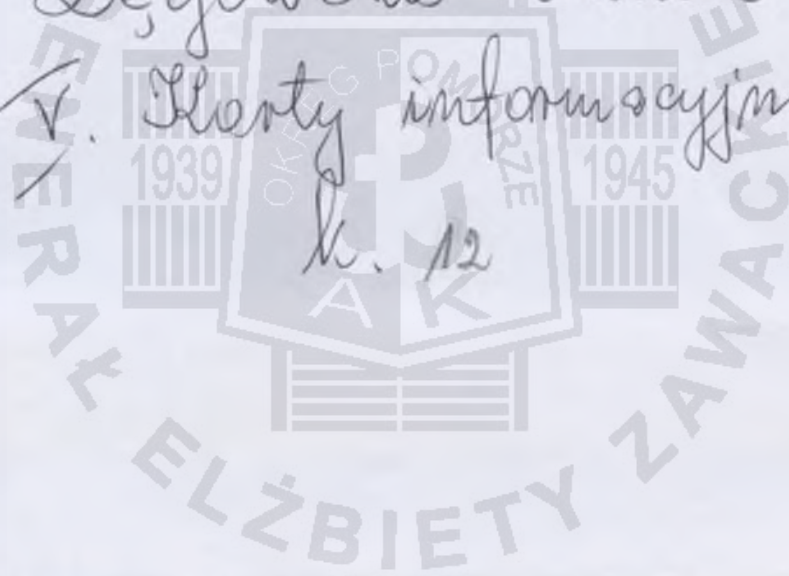


T. K. 420/420 Pom. Tomii

Legowska Wanda

V. Klerty informacyjne

k. 12



1.

2. Włocławek

3. HK Toruń A

4. ⁺⁺ Łęgowska Wanda 5.

6.

7.

8.

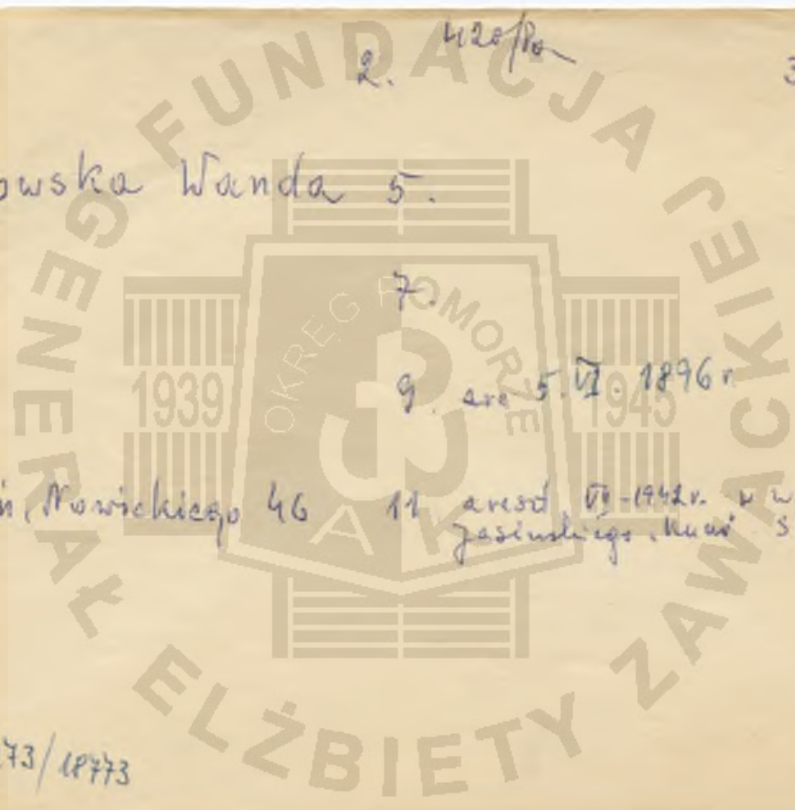
9. are 5. VII 1896r.

10. Toruń Mowickiego 46

11. arest 08-1942r. w wyspie Jasieńskiego, kawi. Skutthof

12.

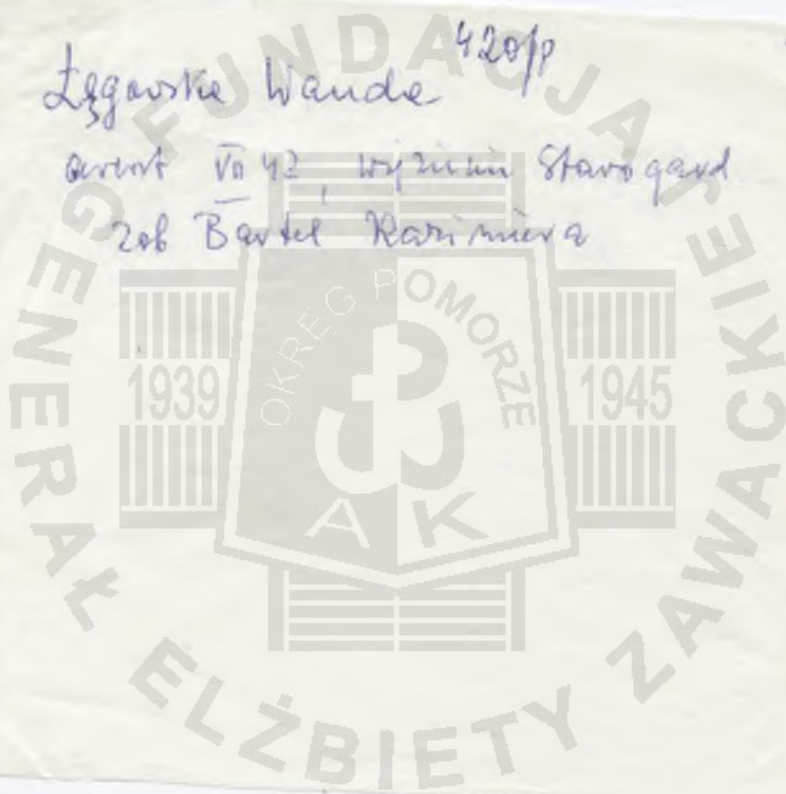
KAk 273/18773



Legawskie Wandze 420pp

Tom 3

awent 10 42, Wyzium Stawogard
206 Bartel Kaminiera



1 2 nr 420 3 Jarni MK 4
 4 Legowska Handa 5 zima iupa "Mokofaj" 6
 6 7
 8 9 5.6.1896 Deutschemin
 post. Baydgora
 10 11 17445 od. 1.12 42
 gest. Gdanisk, polityczne
 Zwolniono 11.8.1943
 12 M. Seb. Einlieferungsbuch
 k 273

Vate

zamieszkiwała Toruń Bäckergasse 16



TORUŃ
AK₅

ŁĘGOWSKA HANNA

Pasekowski prawdopodobnie kontaktował
się z Hanną Łęgowską. Aresztowany 2.07.1942 r.

Teczka Pasekowskiego Edmunda Jerzego M-160
relacja siostry Anny Sydyńskiej Pasekowskiej

1944

9/

Toruni

6

Legowska Handa
Toruni
wiszniarka Starogardu i Stutthof

5. 8 pobyt pt. 1942 do 30. 11. 42
Starogard

5. 12 przewiezienie 1. 12. 42
Stutthofu

zob. Shillewski
Inżynierstwo, Halia Robert
Kociewska

Hajecchi
195

6



8

DATA 29.III.1977 roku zmarła po ciężkich cierpieniach nasza ukochana siostra, ciocia i szwagierka

Wanda Łęgowska

była więźniarka obozu koncentracyjnego w Stutthafie
o czym zawiadania pogrążona w smutku **RODZINA**

Pogrzeb odbędzie się dnia 2.IV.1977 roku o godz. 9.00 w Brodnicy.
Brodnica, ul. Pańterowskiego 30. 1945-g



Legowska Wanda Tomii 9
z d. Porczyńska AK 9

Gene Legowskiego Jadwiga
Kosimuse ps. "Mikotaj"

knott. Inop. L W 2 - AK Tomii

Stor. biogr. hosp. pomor. 1939-1941,

Wyd. FID PAK, t. X, Tomii 1996,
cz. 2, s. 114

2010/107

Legowska Wanda

Tonni 10

większająca obszar w Stathofie

ad. : T. K. 101/101 Kopec Zofia

s. II / 27

no XII 03

Lęgowska Wanda

Tonuń 11

aresztowane 3 lipca 1942

zob. T. K: 348/348 Pom. Annyalowa Waleria

8.44

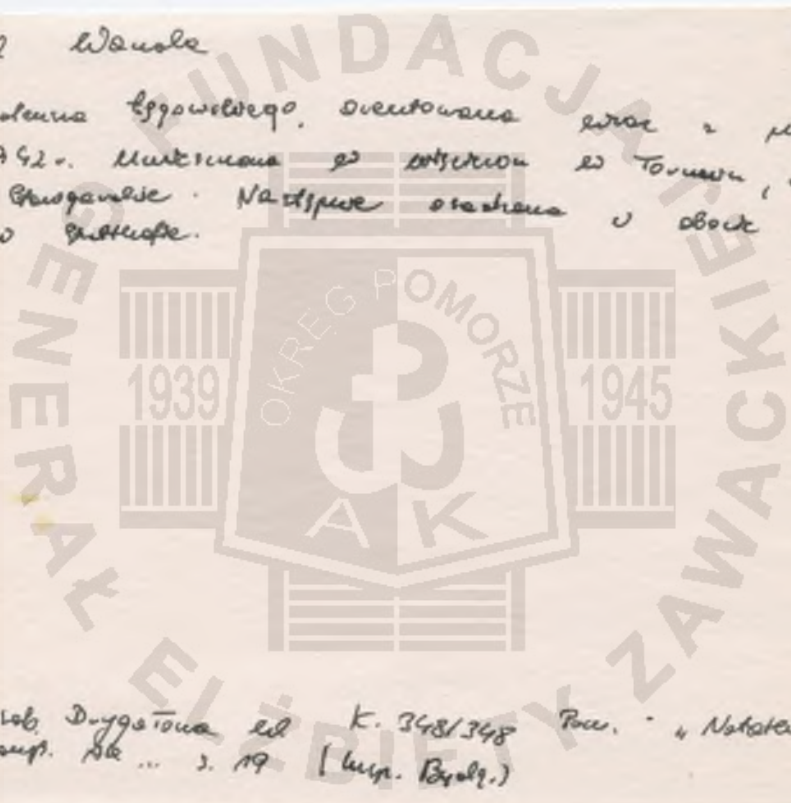
Mi X'03

Łęgowiec Wąsola

Towar

Towar Towarna Łęgowieckiego, oświetlenia
3 611 1942. Maksymalna do 120000 w Towar, a następ-
nie w Głównym. Następnie oświetlenia i oświetlenia-
czynny w Głównym.

18+



Kob. T. Orob. Długosza ed. K. 348/348 Pow. - 4 Naktai z dawa.
Kob. Orob. Ak ... 3. 19 [Lupa. Białe.]
1/2 U'13

ARCHIWUM
Miejscowy Związek
420 / 10
24. 11. 79

fotografii

solwa niostremy J. Legowska

Jennie Konkolowska
Toruń

owickiego 116



K-420

Toruń

†† Legowska Wanda

Legowska Wanda

